

Jo Nesbø

De verlosser

Vertaling Annelies de Vroom

2013

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

*‘Wie is het die uit Edom komt, uit Bosra, in rood gekleed,
met praal getooid, die zich groots en machtig verheft?’
‘Ik ben het die in gerechtigheid spreekt
en bij machte is te redden.’*

JESAJA 63

DEEL 1
ADVENT

1 | *Augustus 1991. De sterren*

Ze was veertien jaar en wist zeker dat ze, als ze haar ogen dichtkneep en zich concentreerde, de sterren dwars door het dak heen kon zien.

Om haar heen ademden vrouwen. Gelijkmattige, zware slaapademhalingen. Eén snurkte er slechts en dat was tante Sara, die ze op een matras onder het open raam hadden gelegd.

Ze sloot haar ogen en trachtte net als de anderen te ademen. Slapen was moeilijk, vooral omdat alles om haar heen ineens zo nieuw en anders was geworden. De geluiden van de nacht en het bos hier op Østgård waren anders. De mensen die ze zo goed kende van de bijeenkomsten in de Tempel en de zomerkampen, leken niet dezelfde. En zij was ook niet dezelfde. Haar gezicht en lichaam in de spiegel boven de wasbak waren nieuw deze zomer. En dan dat gevoel van haar, die rare golven van warm en koud die door haar heen trokken als een van de jongens naar haar keek. Vooral als een van hen naar haar keek. Robert. Hij was dit jaar veranderd. Ook hij.

Ze opende haar ogen weer en staaarde voor zich uit. Ze wist dat God de macht had om grote dingen te doen, ook om haar door het dak heen te laten kijken om de sterren te zien. Als Hij het maar wilde.

Het was een lange dag vol gebeurtenissen geweest. De droge zomerwind ruiste door het graan op de akkers en de bladeren aan de bomen dansten onrustig, waardoor het licht als een beekje leek te kabbelen over de zomergasten op het gras. Ze luisterden naar een van de cadetten van de officiersschool van het Leger des Heils die vertelde over zijn werk op de Færøer. Hij was leuk en had met groot enthousiasme en geestdrift verteld. Maar zij had het druk gehad met het wegjagen van een hommelt die rond haar hoofd had gezoemd en toen die ineens

was verdwenen, had de warmte haar slaperig gemaakt. Toen de cadet was uitverteld, hadden alle ogen zich gericht op de commissioner, David Eckhoff, die hen had aangekeken met lachende, jonge ogen die al meer dan vijftig jaar oud waren. Hij had de groet van het Leger des Heils gemaakt: de rechterhand boven de schouder en de pink naar het hemelse rijk gericht onder het uitroepen van een welluidend 'Halleluja'. Toen had hij gebeden voor de zegen voor het werk van de cadet onder de armen en de verschoppelingen en hij herinnerde hun aan wat er in Mattheus stond: dat Jezus, de verlosser, een vreemde in hun midden kon zijn, misschien wel een bajesklant, zonder eten en kleding. En dat op de dag des oordeels de rechtvaardigen, degenen die deze stakkers hadden geholpen, het eeuwige leven zouden krijgen. Het had erop geleden dat het een lange toespraak zou worden, maar toen had iemand iets gefluisterd en hij had gelachen en gezegd dat het nu tijd was voor het Jeugd Kwartier en dat vandaag Rikard Nilsen aan de beurt was.

Toen Rikard de commissioner bedankte, viel het haar op dat hij zijn stem volwassener liet klinken dan hij was. Zoals gewoonlijk had Rikard zich schriftelijk voorbereid op wat hij wilde gaan zeggen en had hij vervolgens de tekst uit zijn hoofd geleerd. Hij stond daar alles op te dreunen: over de strijd waaraan hij zijn leven wilde wijden, de strijd van Jezus voor Gods rijk. Nerveus en toch monotoon en slaapverwekkend. Zijn starrende, naar binnen gekeerde blik rustte op haar. Ze knipperde met haar ogen terwijl ze naar de bezwete bovenlip keek die bewoog en de bekende, veilige, saaie frasen vormde. Ze had niet gereageerd toen de hand haar rug had aangeraakt. Niet voordat het vingertoppen werden die langs haar ruggengraat gingen en verder naar beneden en haar rillingen bezorgden onder haar dunne zomerjurk.

Ze draaide zich om en keek in de lachende bruine ogen van Robert. En ze wenste dat ze net zo bruin was als Robert, zodat hij niet kon zien dat ze bloosde.

'Sst,' had Jon gezegd.

Robert en Jon waren broers. Hoewel Jon een jaar ouder was, dachten veel mensen dat ze een tweeling waren toen ze jonger waren. Maar nu was Robert zeventien geworden en hoewel ze van gezicht nog wel op elkaar leken, waren de verschillen duidelijker geworden. Robert was vrolijk, onbezorgd en vond het leuk om te plagen. Hij kon goed gitaar spelen, maar zijn spel paste niet altijd bij de diensten in de Tempel en soms ging hij te ver, vooral als hij merkte dat hij de lachers op zijn hand kreeg. Dan greep Jon vaak in. Jon was een verstandige, plichtsgetrouwe jongen van wie iedereen dacht dat hij ook naar de officiersschool zou gaan en – zonder dat het hardop werd gezegd – wel een meisje zou trouwen van het Leger des Heils. Dat laatste was niet zo vanzelfsprekend voor Robert. Jon was twee centimeter groter dan hij, maar vreemd genoeg leek Robert langer. Dat kwam omdat Jon al vanaf zijn twaalfde krom was gaan lopen, alsof hij alle lasten van de wereld op zijn schouders droeg. Ze waren allebei donker en hadden mooie, gelijkmatige trekken, maar Robert had iets wat Jon niet had. Iets achter zijn ogen, iets zwarts en plagerigs, en ze wist niet of ze wilde weten wat dat was.

Terwijl Rikard sprak, waren haar ogen over het gezelschap van bekenden gegleden. Op een dag zou ze trouwen met een jongen uit het Leger des Heils; ze zouden misschien uitgezonden worden naar een andere stad en naar een ander deel van het land verhuizen. Maar ze zouden altijd terugkomen op Østgård, dat het Leger net had gekocht en dat nu hun gemeenschappelijke zomerboerderij was geworden.

Afgezonderd van het gezelschap zat een blonde jongen op de trap van het huis een kat te aaien die op zijn schoot was gaan liggen. Ze kon aan hem zien dat hij naar haar had gekeken, maar dat hij snel wegkeek toen ze het zag. Hij was de enige hier die ze niet kende, maar ze wist dat hij Mads Gilstrup heette en het kleinkind was van degene die eigenaar van Østgård was geweest, dat hij een paar jaar ouder was dan zij en dat de familie Gilstrup rijk was. Hij was eigenlijk best knap, maar hij leek eenzaam. En wat deed hij hier trouwens? Hij was gisteravond aangekomen en

had rondgelopen met een kwade frons op zijn voorhoofd, zonder met iemand te praten. Maar ze had zijn blik een paar keer op haar gevoeld. Iedereen keek dit jaar naar haar. Ook dat was nieuw.

Ze werd in haar overpeinzingen gestoord toen Robert haar hand greep, er iets in legde en zei: ‘Kom naar de schuur als die generaal klaar is. Ik wil je iets laten zien.’

Toen stond hij op en liep weg en toen ze in haar hand keek, slaakte ze bijna een gil. Met haar andere hand voor haar mond liet ze het in het gras vallen. Het was een hommel. Hij bewoog nog steeds, maar had geen poten en vleugels meer.

Rikard was eindelijk klaar en ze bleef zitten terwijl ze haar ouders en die van Robert en Jon naar de koffietafel zag gaan. Beide families werden door het Leger des Heils ‘sterk’ genoemd binnen hun respectievelijke gemeenschappen in Oslo. En ze wist dat ze in de gaten werd gehouden.

Dus liep ze in de richting van de wc. Pas toen ze de hoek om was en niemand haar meer kon zien, rende ze naar de schuur.

‘Weet je wat dit is?’ zei Robert, met lachende ogen en met die zware stem die hij vorige zomer nog niet had gehad.

Hij lag op zijn rug in het hooi en sneed met het zakmes dat hij steeds aan zijn riem droeg in een stuk hout.

Toen hield hij het stuk hout omhoog en zag ze wat het was. Ze had het op tekeningen gezien. Ze hoopte dat het hierbinnen te donker was zodat hij niet kon zien dat ze weer bloosde.

‘Nee,’ loog ze en ze ging naast hem zitten in het hooi.

En hij keek haar aan met zijn plagerige blik alsof hij iets van haar wist wat ze zelf niet eens wist. Ze keek naar hem en steunde op haar ellebogen.

‘Iets wat hierheen moet,’ zei hij en ineens was zijn hand onder haar jurk. Ze voelde het harde stuk hout tegen de binnenkant van haar dijen en nog voordat ze haar benen tegen elkaar had kunnen klemmen voelde ze dat het tegen haar onderbroek duwde. Hij ademde zwaar in haar nek.

‘Nee, Robert,’ fluisterde ze.

‘Maar ik heb het speciaal voor jou gemaakt,’ fluisterde hij zuchtend.

‘Hou op, ik wil het niet.’

‘Zeg je nee? Tegen mij?’

Haar adem stokte en ze kon niet antwoorden en niet schreeuwen, maar ineens hoorde ze Jons stem in de deuropening: ‘Robert! Nee, Robert!’

En ze voelde dat zijn greep verslaptte, dat hij ophield, en het hout bleef tussen haar opeengeklemden dijen zitten toen hij zijn hand wegtrok.

‘Kom hier!’ zei Jon op een toon alsof hij het tegen een ongehoorzame hond had.

Robert stond met een lachje op, knipoogde naar haar en liep de zon in naar zijn broer.

En zij was rechtop gaan zitten, had het hooi van zich af geklopt en zich opgelucht en beschaamd tegelijk gevoeld. Opgelucht omdat Jon het wilde spel had afgebroken. Beschaamd omdat het had geleken of hij het meer dan een spel had gevonden.

Later, tijdens het gebed aan tafel, had ze opgekeken, recht in Roberts bruine ogen, en zijn lippen hadden een woord gevormd dat ze niet had begrepen, maar ze had gegrinnikt. Hij was gek! En zij was... ja, wat was zij? Ook gek. Gek. En verliefd? Ja, verliefd, precies. En niet verliefd zoals ze op haar twaalfde of dertiende was geweest. Nu was ze veertien en dit was groter. Belangrijker. En spannender.

Ze voelde weer een lach opborrelen terwijl ze een gat in het dak probeerde te staren.

Tante Sara gromde en stopte met snurken onder het raam. Er riep iets. Een uil?

Ze moest plassen.

Ze had eigenlijk geen zin, maar ze moest. Ze moest door het natte gras lopen, langs de donkere schuur die er heel anders uitzag midden in de nacht. Ze sloot haar ogen, maar het hielp niet. Ze kroop uit haar slaapzak, stak haar voeten in haar sandalen en sloop naar de deur.

Er stonden een paar sterren aan de hemel, maar die zouden over een uur verdwijnen als het licht werd in het oosten. De lucht streek zachtjes over haar wang terwijl ze in looppas naar de buiten-wc ging en naar de nachtgeluiden luisterde die ze niet herkende. Insecten die zich overdag rustig hielden. Dieren die op jacht waren. Rikard zei dat hij een vos had gezien in het struikgewas. Of misschien waren het wel dezelfde dieren als overdag, maar maakten ze nu andere geluiden. Veranderden ze. Wisselden van geluid.

De wc stond apart op een heuveltje achter de schuur. Ze zag hem groter worden terwijl ze naderbij kwam. Het merkwaardige scheve huisje was van ongeverfde planken gemaakt die vervormd en grijs van ouderdom waren geworden. Geen ramen, alleen een hart in de deur. Maar het ergste aan deze buiten-wc was dat je nooit wist of er al iemand op zat.

En ze had het onbestemde gevoel dat er al iemand was.

Ze hoestte zodat iemand zou kunnen aangeven dat de wc al bezet was.

Een ekster vloog van een tak in het struikgewas. Verder was het stil.

Ze liep het stenen trapje op. Greep de houten deurklos die als klink fungeerde en trok. De zwarte ruimte gaapte haar tegemoet.

Ze ademde uit. Er stond een zaklantaarn naast het deksel, maar ze vond het niet nodig die aan te doen. Ze verschoof het houten deksel voordat ze de deur dicht en op het haakje deed. Toen deed ze haar nachtjapon omhoog, trok haar onderbroek naar beneden en ging zitten. In de stilte die volgde dacht ze dat ze iets hoorde. Het was geen dier, geen ekster of insect. Er ging iets snel door het hoge gras achter de wc. Toen begon het klaten en dat overstemde alles. Maar haar hart begon al wild te kloppen.

Toen ze klaar was, deed ze snel haar onderbroek omhoog en bleef ze in het donker zitten luisteren. Maar het enige wat ze hoorde was een zwak geruis in de boomkruinen en het gesuis

van het bloed in haar oren. Ze wachtte tot haar hartslag weer tot rust was gekomen, toen maakte ze het haakje los en deed de deur open. De donkere gedaante vulde bijna de hele deuropening. Hij moest heel stil hebben staan wachten op de trap. Het volgende moment lag ze op het wc-deksel en stond hij al over haar heen gebogen. Hij trok de deur dicht.

‘Jij?’ zei ze.

‘Ik,’ zei hij met een vreemde, bevende en schorre stem.

Toen was hij op haar. Zijn ogen glinsterden in het donker terwijl hij haar onderlip tot bloedens toe stukbeet en de ene hand vond zijn weg onder haar nachtjapon en rukte haar onderbroek uit. En zij lag als verlamd op het lemmet van het mes dat tegen haar nek brandde terwijl hij met zijn onderlijf als een paringsbeluste hond tegen haar aan bonkte voordat hij zijn broek uit kon krijgen.

‘Eén woord van jou en ik snij je aan stukken,’ fluisterde hij.

En ze zei nooit een woord. Want ze was veertien jaar en wist zeker dat ze, als ze haar ogen dichtkneep en zich concentreerde, de sterren dwars door het dak heen kon zien. God had de macht om zulke dingen te doen. Als Hij maar wilde.

2 | *Zondag 13 december 2003. Huisbezoek*

Hij bestudeerde zijn spiegelbeeld in het treinraampje. Hij trachtte te zien wat het was, waar het geheim verscholen lag. Maar hij zag niets bijzonders, afgezien dan van de rode halsdoek, slechts een uitdruktingsloos gezicht met ogen en haren die tegen de achtergrond van de tunnelmuren tussen Courcelles en Ternes net zo zwart waren als de eeuwige nacht van de metro. *Le Monde* lag op zijn schoot en voorspelde sneeuw, maar boven hem lagen de straten van Parijs nog steeds kaal en koud onder een dik pak wolken. Zijn neusgaten verwijdden zich en snoven de zwakke, maar kenmerkende geur op van vochtig cement, menselijk zweet, heet metaal, eau de cologne, tabak, natte wol en maag-

zuur: een lucht die nooit door poetsen of luchten uit de zittingen zou verdwijnen.

De luchtdruk van een tegemoet rijdende metro deed de ruiten vibreren en de duisternis werd tijdelijk verdrongen door bleke vierkanten van licht die voorbijflitsten. Hij trok zijn jasmouw omhoog en keek op zijn horloge, een Seiko SQ50 dat hij als een gedeeltelijke betaling van een klant had gekregen. Er zaten al krassen op het glas, daarom was hij er niet meer zo zeker van dat het een echte was. Kwart over zeven. Het was zondagavond en de coupé was slechts halfvol. Hij keek rond. Mensen sliepen in de metro, ze sliepen altijd. Vooral op werkdagen. Ze sloten zich af, deden hun ogen dicht en maakten van de dagelijkse reis een dromenloos interval van niets, met het rode of blauwe streepje op hun metrokaartje als een stomme verbinding tussen werk en vrijheid. Hij had gelezen over een man die een hele dag zo had gezeten in de metro, met gesloten ogen, heen en weer gaand, en dat ze pas 's nachts bij het leegruimen van de coupé hadden ontdekt dat hij dood was. En misschien was hij wel met die bedoeling hierheen gegaan, naar de catacomben, om ongestoord in deze bleekgele kist een verbinding te maken tussen het leven en de overkant.

Hijzelf was bezig een verbinding te maken met de andere kant. Met het leven. Het waren nog deze klus vanavond en die in Oslo. De laatste klussen. Daarna zou hij voorgoed vertrekken uit de catacomben.

Een alarm schreeuwde in verschillende toonaarden voordat de deuren dichtklapten op Ternes. Ze maakten weer vaart.

Hij sloot zijn ogen en trachtte zich de andere geur voor te stellen. De geur van een wc-blok en verse, warme urine. De geur van vrijheid. Maar misschien was het waar wat zijn moeder, die lerares was, had gezegd. Dat het menselijk brein gedetailleerde herinneringen kan reproduceren van alles wat je hebt gezien of gehoord, maar niet de meest basale geuren.

Geur. De beelden kwamen voorbij achter zijn gesloten oogleden. Hij was vijftien jaar en zat in de gang van het ziekenhuis

in Vukovar en hoorde moeder het gebed om het leven van haar man te sparen mompelend herhalen voor de apostel Thomas, beschermheilige van de bouwvakkers. Hij had het gebulder van de artillerie van de Serviërs gehoord die schoten vanaf de rivier en het gegil van de mensen die werden geopereerd op de kraamafdeling, waar geen kinderen meer werden geboren omdat de vrouwen in de stad gestopt waren met kinderen krijgen nadat de belegering was begonnen. Hij had als loopjongen voor het ziekenhuis gewerkt en geleerd om de geluiden uit te schakelen, zowel het gegil als de artillerie. Maar niet de geuren. Vooral één geur niet. Bij een amputatie moesten de chirurgen eerst het vlees tot op het bot afsnijden en voorkomen dat de patiënt doodbloedde, en dan gebruikten ze iets wat op soldeertin leek om de aderen dicht te branden. En die geur van verbrand vlees en bloed was nergens mee te vergelijken.

Een arts was de gang op gekomen en gebaarde dat moeder en hij naar binnen moesten komen. Toen ze bij het bed kwamen, had hij niet naar vader durven kijken, hij staarde slechts naar die grote, bruine vuist die de matras had vastgegrepen, die in tweeën leek te scheuren. En dat zou hij heel goed kunnen want het waren de sterkste handen van de stad. Zijn vader was metaalwerker, hij kwam op de bouwplaats als de metselaars klaar waren en legde dan zijn grote handen rond de betonijzers die omhoogstaken en met een snelle, maar nauwkeurige en geroutineerde beweging boog hij de uiteinden naar elkaar toe zodat ze in elkaar haakten. Hij had vader zien werken: het leek of hij een dweil uitkneep. Nog steeds had niemand een machine uitgevonden die het werk beter deed dan vader.

Hij kneep zijn ogen dicht toen hij vader hoorde schreeuwen van de pijn en wanhoop: ‘Stuur de jongen weg!’

‘Hij wilde zelf...’

‘Weg!’

De stem van de arts: ‘Het bloeden is gestopt, we beginnen nu!’

Iemand greep hem onder zijn armen en tilde hem op. Hij trachtte tegen te spartelen, maar hij was zo klein, zo licht. Toen

rook hij de geur. Verbrand vlees en bloed.

Het laatste wat hij hoorde was de stem van de arts weer: ‘De zaag.’

Toen viel de deur achter hem dicht, zakte hij op zijn knieën en ging verder met de gebeden waar moeder was gestopt. Red hem. Amputeer hem, maar red hem. God had de macht zulke dingen te doen. Als Hij maar wilde.

Hij voelde dat er iemand naar hem keek, hij opende zijn ogen en was weer terug in de metro. Op de stoel tegenover hem zat een vrouw met gebalde vuisten en een vermoeide, afwezige blik die wegkeek toen hun blikken elkaar kruisten. De secondewijzer van zijn horloge versprong schoksgewijs terwijl hij het adres voor zichzelf herhaalde. Hij voelde. Zijn pols was normaal. Het hoofd leeg, maar niet te leeg. Hij had het niet te koud, maar ook niet te warm, hij voelde geen blijdschap en geen angst, geen genoeg en geen ongenoegen. De vaart verminderde. Charles de Gaulle – Étoile. Hij wierp een laatste blik op de vrouw. Ze had hem goed opgenomen, maar als ze hem opnieuw zou zien, misschien vanavond al, zou ze hem toch niet herkennen.

Hij stond op en ging bij de deuren staan. De remmen piepten zacht. Wc-blok en urine. En vrijheid. Die je ook niet als geur kon voorstellen. De deuren gleden van elkaar.

*

Harry stapte het perron op en bleef even staan om de warme kelderlucht op te snuiven terwijl hij op het briefje met het adres keek. Hij hoorde de deuren achter zich dichtgaan en voelde een windvlaag langs zijn rug gaan toen de trein zich weer in beweging zette. Toen begon hij naar de uitgang te lopen. Een reclamebord boven de roltrap vertelde hem dat er methodes waren om een verkoudheid te voorkomen. Hij hoestte als commentaar, dacht: nee, verdomme, stak zijn hand in de diepe zak van zijn wollen jas en vond een pakje sigaretten onder het zakflesje en een doosje met calciumtabletten.

De sigaret wipte in zijn mond heen en weer terwijl hij door de glazen uitgang naar buiten liep en de bedompte, onnatuurlijke warmte van de ondergrondse achter zich liet en de trap nam naar de zeer natuurlijke kou en decemberduisternis van Oslo. Harry dook automatisch in elkaar. Egertorget. Dat kleine plein was een kruispunt van wandelgebieden midden in het hart van Oslo, als de stad tenminste een hart had in deze tijd van het jaar. Het was koopzondag omdat dit het voorlaatste weekend voor kerst was en op het plein krioelden de mensen gehaast door elkaar heen in het gele licht dat uit de ramen van de bescheiden kantoorgebouwen viel die drie verdiepingen hoog rond het plein stonden. Harry zag de tassen met ingepakte cadeautjes en bedacht dat hij niet moest vergeten een cadeau voor Bjarne Møller te kopen, die morgen zijn laatste werkdag had op het hoofdbureau van politie. Harry's chef en al deze jaren zijn hoogstgeplaatste beschermer bij de politie had uiteindelijk de neerwaartse stap gezet in zijn leven en zou vanaf volgende week beginnen als zogenaamde seniorrechercheur op het hoofdbureau van politie in Bergen. Hetgeen in de praktijk betekende dat Bjarne Møller tot aan zijn pensioen kon doen wat hij wilde. *Cool*, maar Bergen? Regen en mistige bergen. Møller kwam er niet eens vandaan. Harry had Bjarne Møller altijd gemogen, maar niet altijd begrepen.

Een man in een skioverall waggelde als een astronaut voorbij, grinnikend, en van zijn rozerode ronde wangen kwam condens. Gebogen ruggen en gesloten wintergezichten. Harry zag een bleke vrouw, gekleed in een dunne, zwarte leren jas met gaten in de ellebogen, tegen de muur van een horlogemaker staan en op en neer bewegen terwijl ze stond te wachten op haar dealer. Een bedelaar, lang haar en ongeschoren, maar goed gekleed in warme, modieuze jongerenkleding, zat in yogahouding op de grond, geleund tegen een lantaarnpaal, met zijn hoofd gebogen alsof hij mediteerde, en met een bruine kartonnen beker van de cappuccinoshop voor zich. Harry zag het laatste jaar steeds meer bedelaars en het was hem opgevallen dat ze op elkaar leken. Zelfs de kartonnen be-

kertjes waren dezelfde, alsof het om een geheime code ging. Misschien waren het wel ruimtewezens die in alle stilte bezig waren zijn stad, zijn straten, over te nemen. En dan? Alsjeblieft.

Harry stapte bij de horlogemaker naar binnen.

‘Kunt u dit maken?’ zei hij tegen de jongeman achter de toonbank en hij gaf hem een grootvaderhorloge, wat het ook was: grootvaders horloge. Harry had het als jongen gekregen, op de dag dat zijn moeder begraven werd in Åndalsnes. Hij was ervan geschrokken, maar grootvader had hem gerustgesteld door te zeggen dat je een horloge hoort weg te geven en dat Harry eraan moest denken het weg te geven: ‘Voordat het te laat is.’

Harry was het hele horloge vergeten tot Oleg hem afgelopen herfst bezocht had in zijn flat in de Sofies gate en het zilveren horloge in een la had gevonden toen hij naar Harry’s gameboy zocht. En Oleg, die negen jaar was, maar Harry allang verslagen had in hun gemeenschappelijke verslaving – het ietwat gedaateerde gameboyspel Tetris – was het duel waarop hij zich zo had verheugd helemaal vergeten, en bleef zitten prutsen en draaien aan het horloge om het weer aan de gang te krijgen.

‘Het is kapot,’ had Harry gezegd.

‘Poeh,’ had Oleg geantwoord. ‘Alles kan gerepareerd worden.’

Harry had diep in zijn hart gehoopt dat die bewering waar was, maar hij had dagen dat hij daar sterk aan twijfelde. Af en toe vroeg hij zich af of hij Oleg kennis moest laten maken met Joke & Valentinne en hun album, dat ook ‘Alles kan gerepareerd worden’ heette. Maar bij nadere beschouwing vermoedde hij dat Olegs moeder, Rakel, deze combinatie waarschijnlijk niet op prijs zou stellen: dat haar ex-geliefde en alcoholist haar zoon liet kennismaken met liedjes over hoe het is om een alcoholist te zijn, liedjes die geschreven en uitgevoerd waren door een inmiddels overleden drugsverslaafde.

‘Of het gerepareerd kan worden?’ vroeg de jongeman achter de toonbank. Als antwoord openden de snelle, geoefende handen het horloge. ‘Dat heeft geen zin.’

‘Geen zin?’

‘Als u naar een antiquair gaat, krijgt u een horloge dat beter werkt en het zal u minder kosten dan dit te laten repareren.’

‘Probeer het toch maar,’ zei Harry.

‘Goed,’ zei de jongeman, die al begonnen was het uurwerk te bestuderen en eigenlijk tamelijk blij leek te zijn met Harry’s besluit. ‘Komt u volgende week woensdag maar terug.’

Toen Harry weer buiten kwam, hoorde hij het fragiele geluid van een eenzame gitaarsnaar door een versterker. De toon steeg toen de gitarist, een jongen met pluizig baardhaar en vingerloze handschoenen, aan de stemschroef draaide. Het was de tijd voor de jaarlijkse kerstconcerten, waar bekende artiesten op Egertorget optraden om geld in te zamelen voor het Leger des Heils. De mensen groepten al rond de band die achter de hangende zwarte kerstketel van het Leger des Heils stond.

‘Ben jij het?’

Harry draaide zich om. Het was de vrouw met de junkieblick.

‘Jij bent het toch? Jij komt van Snoopy? Ik moet onmiddellijk dope hebben, ik heb...’

‘Sorry,’ onderbrak Harry haar. ‘Ik ben het niet.’

Ze keek hem aan. Ze hield haar hoofd schuin en keek hem met half dichtgeknepen ogen aan alsof ze wilde zien of hij tegen haar loog. ‘Jawel, ik heb je eerder gezien.’

‘Ik ben van de politie.’

Ze verstarde. Harry haalde diep adem. De reactie kwam met vertraging, alsof de boodschap een omweg moest maken langs verbrande zenuwuiteinden en vernielde synapsen. Toen werd het matte licht van de haat waarop Harry had gewacht in haar ogen aangestoken.

‘Smeris?’

‘Ik dacht dat er was afgesproken dat jullie op Plata zouden blijven,’ zei Harry en hij keek langs haar heen naar de zanger.

‘Poeh,’ zei de vrouw, die recht voor Harry was gaan staan. ‘Jij zit niet bij Drugs. Jij bent die vent die op televisie was, die een man heeft gedood...’

‘Geweldsdelicten.’ Harry pakte haar zacht bij haar arm. ‘Luis-

ter. Je vindt wat je wilt op Plata. Dwing me niet je op te pakken.’
‘Kan ik niet.’ Ze rukte zich los.

Harry had al spijt en hield beide handen omhoog: ‘Zeg me dan in elk geval dat je nu niets koopt hier, dan kan ik verder lopen. Oké?’

Ze hield haar hoofd scheef. De dunne, bloedeloze lippen verstrakten een beetje. Alsof ze iets grappigs in de situatie zag. ‘Zal ik je vertellen waarom ik daar niet heen kan gaan?’

Harry wachtte.

‘Omdat mijn jongen daar loopt.’

Hij voelde dat er een knoop in zijn maag kwam.

‘Ik wil niet dat hij me zo ziet. Begrijp je dat, smeris?’

Harry keek naar haar verbeterd gezicht terwijl hij een zin trachtte te formuleren.

‘Prettige kerst,’ zei ze en ze keerde hem de rug toe.

Harry liet zijn sigaret in de bruine, klonterige sneeuw vallen en begon te lopen. Hij wilde de klus achter de rug hebben. Hij keek niet naar de mensen die hij tegenkwam en ze keken ook niet naar hem, maar staarden naar het ijs alsof ze een slecht geweten hadden, alsof ze zich schaamden ondanks dat ze burgers van de meest genereuze sociaaldemocratie ter wereld waren. ‘Omdat mijn jongen daar loopt.’

In de Fredensborgvei, naast de Deichmanske-bibliotheek, stopte Harry voor het nummer dat op de envelop stond die hij bij zich had. Hij legde zijn hoofd in zijn nek. De gevel was grijs en zwart geverfd en pas opgeknapt. De natte droom van een graffiti-kunstenaar. Voor sommige ramen hingen al kerstdecoraties als silhouetten tegen een geel, gedempt licht in wat warme, veilige huizen leken. En misschien zijn ze dat ook, dwong Harry zichzelf te denken. Dwong, omdat je niet twaalf jaar bij de politie kunt zijn zonder besmet te raken met een verachting voor mensen. Maar hij streed ertegen, dat moest hij.

Hij vond de naam bij de bel, sloot zijn ogen en trachtte de juiste formulering te vinden. Het ging niet. Haar stem zat hem nog steeds in de weg.